

[Carsten Andersen]

1990 nedladende betegner som underlagt alle de livets tilskikkelser, som mennesker bliver udsat for, eller som Amtsrådsforeningen i et svar til Folketingets Socialudvalg måske for deres part mere rammende udtrykker det, er personer med almindelige problemer. Sådan kan de jo have det derovre. Mere præcist betegner KL det som personer med psykosociale problemer.

Men det er ikke kun i mængden, det er også i størrelsen af de psykosociale problemer, der sker en uhyggelig udvikling. Der er ikke videnskabelige statistikker, men der er beretninger fra forsorgshjælp, herberger, frivillige organisationer og politiet, der giver klart udtryk for, at der landet over er en stigning i antallet af udstødte personer med svære psykiske lidelser. Det fremgår af Sundhedsstyrelsens notat vedrørende distriktspsykiatrien og de sociale tabere, som vi fik i Folketinget dateret den 21. december 1989.

Tillader man sig at betragte udmeldingerne fra herberger og frivillige organisationer som toppen af isbjerget, må man se i øjnene, at der blandt truede grupper i befolkningen er et tiltagende behov for en forebyggende social indsats. Årsagen har tæt tilknytning til arbejdsmarkedet. Udstødning fra arbejdsmarkedet eller manglende muligheder for fodfæste i et uddannelsesforløb er et væsentligt problem. Ensomhed, der følger bagefter, er en anden væsentlig faktor.

Der er vist bred enighed i såvel psykiatrikredse som blandt socialarbejdere om, at der skal skelnes klart imellem enkeltpsykososer og den mere glidende overgang fra psykososer til almindelige sociale problemer. I dette spektrum er der behov for en række forskelligartede sociale tilbud. Der er i særdeleshed ikke behov for at psykiatisere sociale problemer, men sats på at begrænse de sociale følgevirkninger for en psykisk sygdom samt forebygge, at psykiske lidelser udvikler sig til psykiatriske tilfælde.

Sundhedsministerens redegørelse antyder denne problemstilling, men affærdiger håbet om, at ministeren vil gøre noget ved problemet, med udtrykket: Tiden er ikke inde til store forkromede løsninger, som amter og kommuner alligevel ikke har råd til. De knappe ressourcer på området og de store forandringer, der allerede er i gang, kræver efter sundhedsministerens opfattelse aktuelt ingen lovinitiativer.

Et flertal indbefattet regeringspartierne i Socialudvalget er ikke helt enig i denne opfattelse. Jo, socialpolitikere er ikke interesseret i store, forkromede løsninger. Dem tror vi ikke på; de hører hjemme ovre i sygehusverdenen. I den sociale sektor tror vi stadig på, at småt er godt og nært er fint, og det viser sig jo iblandt også, at det er billigere. Et eksempel er, at den senere tids aktivisering af pårørende i samarbejde med sygehussektoren har vist, at det faktisk virker langt mere forebyggende end mange behandlingstiltag.

I går afgav et flertal i Socialudvalget en beretning, hvor der var enighed om, at der er behov for en ekstraordinær indsats, hvor flertallet opfordrer regeringen til at tage initiativer i den kommende folketingssamling til inden for rimelige rammer – vi ønsker ikke urimelige rammer – at udbygge udviklingen af sociale tilbud til folk med psykiske lidelser. Med andre ord, flertallet har set sammenhængen mellem udbudet af sociale tilbud og udviklingen af psykiske lidelser.

Det næste, som er godt i gang, er at få placeret folk med psykiske lidelser på arbejdsmarkedet med de skævheder og trekanter, de og vi nu engang har. I den forbindelse er der nu nogle glædelige tiltag fra socialministerens og arbejdsministerens side om, at man i de sociale udvalg kan tage initiativer over for arbejdsmarkedet for at få placeret folk.

Det andet område, som vi har behandlet dels i Sundhedsudvalget, dels i § 71-tilsynet, er spørgsmål om senilelemente, som jo faktisk er mere eller mindre en skamplet på den danske psykiatri og også på den danske ældreomsorg. Derom fremkommer Centret for Menneskerettigheder med en rapport, som vi fra § 71-tilsynet vil diskutere igennem sammen med folk, der daglig arbejder inden for området, og jeg forstår på socialministeren, at hun vil lægge op til en større konference om det på et senere tidspunkt, sådan at vi har et ordentligt grundlag at komme med nogle initiativer på.

Der er et afsnit i redegørelsen, som virker meget provokerende. Det er ressourceafsnittet inden for psykiatrien. Ministeren oplyser herom følgende:

»Omstillingen inden for psykiatrien finder sted under økonomiske forhold, der gør det urealistisk at forvente moderniseringer og standardforbedringer gennemført i ét enkelt stort spring.«